

กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดย
เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง
Strategies in Enhancing Education Quality by the Research Network : The Enhancement of
Education Quality by a Participatory Empowered Research Network
(The Case of the Lower Southern Thailand)

ดร. สุรียา เหมตะศิลป์*

และคณะวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยใช้เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ รวมทั้งนำเสนอนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาแก่รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างๆใน 6 จังหวัดในภาคใต้ตอนล่างได้แก่ จังหวัดสงขลา พัทลุง สตูล ยะลา นราธิวาสและปัตตานี โดยมีคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นประธานเครือข่ายย่อย ทั้งหมด 4 เครือข่าย และกำหนดให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณเป็นประธานศูนย์เครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัยใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละเครือข่ายย่อย สำหรับเครือข่ายหลักใช้การวิจัยเชิงทดลองโดยใช้กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ

ผลการดำเนินงาน พบว่า การประเมินผลสำเร็จของการสร้างเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีความเห็นว่าการจัดเครือข่ายมีประโยชน์ทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เครือข่ายวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ และพร้อมที่จะเป็นแกนเครือข่ายวิจัยย่อยในพื้นที่ โดยมีความพึงพอใจในการร่วมมือเครือข่ายในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) และเมื่อได้ประเมินผลสำเร็จของเครือข่าย พบว่า สมาชิกเครือข่ายได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนา

---

*อาจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(งานวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษา ภาคใต้ตอนล่าง ปี 2550)

คุณภาพการศึกษาทั้งหมด 10 โครงการ ปรากฏผลดังนี้

1. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบ PTS Model (Problem รับทราบปัญหา/เนื้อหา Thinking ใช้กระบวนการคิด Settle เรียบเรียง สรุปผล หาข้อยุติ) พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3(ม.1 – ม.3) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อทดสอบความสามารถทางการคิดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model สูงกว่าก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนสงขลาพิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี พบว่าการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง โดยใช้รูปแบบ ASCEND Model (Analyze Experience วิเคราะห์ประสบการณ์ ผู้เรียน Survey สำรวจ ตรวจสอบ สืบค้นข้อมูล Conceptualize สร้างความคิดรวบยอด Elaborate พัฒนาต่อยอด สร้างองค์ความรู้ Normalize ใช้ในวิถีชีวิตจนเป็นปกติ Develop พัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และวิสัยทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกะทิง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้รูปแบบ ODACP Model(Orientation การนำเข้าสู่บทเรียน Data Collection ศึกษาค้นคว้า สำรวจ รวบรวมข้อมูล Analyzing วิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลาย Conclusion การสรุปข้อมูล Presentation การอธิบาย นำเสนอแนวคิด)พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ODACP Model สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาสตูล พบว่าทักษะการคิดหลังการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3(ม.1 – ม.3) จากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความพึงพอใจของครูโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และครูโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย สตูล ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.45) และความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย สตูล ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.44)

6. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษายะลาและโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครยะลา พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จากโรงเรียนบ้านโกตาบารูสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนจากโรงเรียนเทศบาล 2 หลังใช้กับก่อนใช้ไม่แตกต่างกัน

ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของครูโรงเรียนบ้านโกตาบารู และครูโรงเรียนเทศบาล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.78) และความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านโกตาบารู และโรงเรียนเทศบาล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08)

7. เรื่องผลของการสอนซ่อมเสริมด้วยบทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษาประกอบแบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา สูงกว่าก่อนการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ พบว่าคะแนนทักษะในการคิดวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาของนักเรียนหลังการทดลองใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. เรื่องผลการสอนโดยใช้เทคนิคฉลาดรู้ในการสอนหะดิส(นิทาน) ที่มีผลต่อผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (“ฉลาดรู้”คือมุ่งมั่นศรัทธา ใฝ่หาความรู้คู่คุณธรรม นำไปใช้อย่างฉลาด ไม่ประมาทหมั่นตรวจสอบพัฒนา) พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับมากและสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. เรื่องผลการใช้ชุดฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านชายแดนภาคใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 52 (ชุมชนบ้านตันไผ่) พบว่าความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยสรุป ผลการวิจัย “กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง ทำให้สถานศึกษา เครือข่ายย่อยและคณะผู้วิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการโครงการวิจัยและสามารถดำเนินการโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ ซึ่งสมาชิกเครือข่ายวิจัยมีความคิดเห็นในทางบวกในระดับมากต่อการร่วมมือกันดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลักษณะเครือข่ายการวิจัย ทุกเครือข่ายย่อยสามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และทุกนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาทักษะการคิด คุณลักษณะที่ต้องการ หรือผลสัมฤทธิ์ ล้วนมีประสิทธิผล

Abstract

The research project focusing on the developing of strategies in enhancing education quality by the research network : the enhancing of education quality by a participatory empowered research network for the lower southern region of Thailand was aimed at increasing the education quality which is appropriate for a certain area using a participatory empowered research network. It was also sought to suggest the appropriate education quality enhancement policy to the government and concerned parties. Universities, regional education offices, and schools in Songkhla, Phattalung, Satun, Yala, Naratiwat, and Pattani were selected to take part in this study. The deans of four Education Faculties were appointed to be the leaders of the four sub-network groups, while the Education Faculty of Thaksin University was assigned to be the center for education research network in the lower southern Thailand.

The experimental research method was employed in this research. However the research method could be applied to research and development or action research depending on the appropriateness to each sub-network. As for the main network, the experimental research in natural field settings method was employed using the education quality enhancement strategy by the

participatory empowered research network.

In evaluating the success of the network formation, the members of the networks valued the usefulness of networking as it enhanced participation in improving education quality by using a participatory empowered research network. They were confident and also ready to be the leader of the smaller network in their own area. They expressed high level (average of 4.09) of satisfaction to the participation of network members. When assessing the success of networks, it was found that the network members had conducted 10 research projects to develop the innovation for developing the quality of education as follows:

1. The thinking skills development project for students of Papayorm Pittayakhom School who were studying at the level 3 of basic education was conducted using the PTS model. P stands for the awareness of **problems** or content, while T is for using **thinking** process, and S is for concluding or **settling** cases. It was found that the effectiveness of the learning plan for developing think process of students at the basic education level (Muttayomsuksa 1-3) using the PTS was higher than the pre-determined criteria. And when assessing the students' ability in thinking process after being engaged with the PTS, it was found that their ability increased significantly (significant level at .01)

2. The thinking skills development project for students of Songkhla Wittayakhom School who were studying at the level 3 of basic education was conducted using the teaching and learning patterns from the synthesis of related research results and theories. It was found that the students of level 3 of the above-mentioned school (Muttayomsuksa 2-3) showed the significant improvement in their academic performance.

3. The thinking skills development project for students in Phattalung educational region who were studying at the basic education level was conducted using the ASCEND Model. (A: Analyze experience, S: Survey, C: Conceptualize, E: Elaborate, N: Normalize, D: Develop). It was found that the students' ability in analyzing, synthesizing, critical thinking, creative thinking, and visioning increased significantly at .01 level after experiencing teaching and learning patterns using the above-mentioned model.

4. The analytical thinking skills development project for students of Bannkating School who were studying at the level 2 of basic education was conducting using the ODACP Model (O: Orientation, D: Data collection, A: Analyzing, C: Conclusion, P: Presentation). It was found that

the students of level 2 of this school showed the significant improvement in their analytical thinking skills at the level of .01.

5. The thinking skills development project for students of schools in Songkhla Educational Region 2 (Hatyaiwittayalai 2 School) and Satun Educational Region (Princess Chulabhorn's College Satun) who were studying at the level 3 (Muttayomsuksa 1-3) of basic education was conducted using the Learning Pack for Thinking Skills Development. It was found that the students of those above-mentioned school showed certain level of improvement in their academic performance after having gone through such learning patterns at the level of .05.

6. The thinking skills development project for students of schools under the Office of Basic Education in Yala Province and of schools under Yala Municipality who were studying at the level 3 (Muttayomsuksa 1-3) of basic education was conducted using the Learning Pack for Thinking Skills Development. It was found that at Bannkotabaru School the students' ability in analyzing, synthesizing, creative thinking, and problem solving increased significantly at .01 level after experiencing teaching and learning patterns using the above-mentioned model. But, at Yala Municipality 2 School, the thinking skills were not increased.

7. The Thai reading and writing skills development project for students who was studying at Pratomsuksa 5 of schools in Naratiwat Educational Region 1 was conducted using the Pack of Supplementing Knowledge Thai Grammar. It was found that the students of those above-mentioned school showed significant level (.01 level) of improvement in their academic performance in their Thai language after having gone through such learning patterns.

8. The analytical thinking skills development project for students of the Pratomsuksa 6 by using the Cooperative Learning technique. It was found that the students showed certain level of improvement .05 level in their academic performance after having gone through such teaching technique.

9. Smart Known Teaching Technique for Hadith Teaching (Islamic teachings by legend or tale) effecting on learning prospective in virtue ,Moral ,desired value, and unity awareness of Pratomsuksa six students. Smart known Teaching Technique focuses on the essence of faith ,pursuing morality and wise use, living with care and live development. It was found that the students showed significant improvement .01 level in their academic performance after having gone through the learning patterns which was incorporated with such

technique.

10. The creative thinking skills development project for students who were studying at the Mattayomsuksa 1 of Thairat Wittaya School 52 (Banntonpai Village) by using the Pack for Developing Writing Skills in the Thai subject. After employing such technique, it was found that the students showed significant level (.01 level) of improvement in their creative thinking skills, as a whole and also in the areas of fluency, flexibility, and originality.

In conclusion, the strategies of enhancing education quality by the research network : the enhancing of education quality by a participatory empowered research network for the lower southern region of Thailand has made educational institutions, all sub educational research networks, and the research team understand research conducting processes by exchanging related knowledge about conducting a research and developing innovations in order to improve education quality. This study also gave opportunities for learning how to manage a research project by using the participatory empowered research network. It was also clear that the network members who were involved in the project have developed highly positive attitude towards the cooperation in improving education quality by using the research network system. All sub-networks can conduct research to develop education quality and all innovations using to develop thinking skills, desired characteristics or achievement are effective.

คำสำคัญ

กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา(Strategies in enhancing education quality)
เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ(Participatory Empowered Research Network) นวัตกรรมการศึกษา(Educational Innovation)

คำนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งอยู่ในวงจรของกระบวนการจัดการศึกษาโดยรวม เมื่อมีการวางแผนการจัดการศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาแล้วก็ต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษา จากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติการเรียนรู้ที่เกิดกับตัวผู้เรียนที่ดำเนินการโดย นางลักขณ์ วิรัชชัย สุวิมล ว่องวานิช และอวยพรเรืองตระกูล (2547) พบว่าเมื่อวัดความสามารถของนักเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

เมื่อพิจารณาในระดับโรงเรียนพบว่าโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 90 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิดทักษะการค้นคว้าของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง และจากการวิจัยของ ทิศนา แคมมณี พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ ดวงเดือน อ่อนน่วม และ เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2547) พบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับผิวเผิน กล่าวคือ ครูส่วนใหญ่รู้ว่ามีจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายอะไรบ้าง แต่เป็นการรู้ชื่อและความหมายตามตัวอักษรเป็นส่วนใหญ่ แต่ครูไม่ได้มีความเข้าใจในเรื่องต่างๆดังกล่าวในระดับที่ได้ความคิดรวบยอดของเรื่องนั้น และจากการติดตามและประเมินผลที่ดำเนินการโดย สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2548) งานวิจัยนี้ได้เสนอข้อค้นพบที่น่าสนใจหลายประการ อาทิ เช่น การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การกระจายอำนาจทางการศึกษา ยังเห็นผลไม่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการ โอนสถานศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้ามากขึ้นหลังจากที่มีการออกกฎหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และสร้างความก้าวหน้าให้กับครูมากขึ้น สำหรับด้านทักษะความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ยังต้องเร่งพัฒนาอีกมาก แม้ว่าก่อนหน้านี้จะมีการฝึกอบรมครูอย่างมาก แต่กระบวนการฝึกอบรมที่ผ่านมายังไม่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพครูได้ตามที่มุ่งหวัง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของทั้งผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ามีความจำเป็นต้องเร่งผลิตครูที่มีความชำนาญด้านการศึกษาพิเศษทุกประเภท ทั้งการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เนื่องจากยังมีความขาดแคลนในสาขานี้อีกมาก และที่สำคัญต้องมีการติดตามประเมินผลกระบวนการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครู เพื่อให้ได้ครูรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ผลการปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่ายังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบว่ายังไม่แตกต่างจากก่อนปฏิรูปการศึกษา ยกเว้นด้านความสุขในการเรียนที่พบว่า ผู้เรียนมีเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาลมีกรอบในการดำเนินการว่าจะต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏในมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ” นอกจากนี้ยังต้องดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในทุกหมวดและมาตรา แต่ผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น และงานวิจัยอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ต่างก็สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่าการจัดการศึกษาของประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร จำเป็นต้องมีการพัฒนากลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นกว่าเดิม

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การสนับสนุนการวิจัยประเภทการวิจัยปฏิบัติการ (action research) การวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา (research and development) การวิจัยบูรณาการ (integrated research) แต่การวิจัยที่ดำเนินการส่วนใหญ่ใช้วิธีการนำแนวคิดทฤษฎีของผู้วิจัยสู่การปฏิบัติ โดยมีนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการวิจัย ลักษณะของการดำเนินงานวิจัยส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จเฉพาะช่วงของการศึกษาวิจัย มีเพียงส่วนน้อยที่สามารถคงความยั่งยืนของการดำเนินงานหลังสิ้นสุดโครงการ หรือหลังจากผู้วิจัยได้ออกจากพื้นที่แล้ว

แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่น่าจะต้องมีการพิจารณาค้นใหม่ คือ การศึกษากลยุทธ์ที่สามารถทำให้กระบวนการจัดการศึกษาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นพลวัตร และเป็นวิธีการปฏิบัติในชีวิตจริง โดยการใช้องค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ขับเคลื่อน และองค์กรอื่นเป็นตัวเสริม โดยที่รัฐบาลในปัจจุบันมีนโยบายที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคในการพัฒนาประเทศ และต้องการนำพาประเทศให้ก้าวสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่มีขีดสมรรถนะในการแข่งขันได้ กระบวนการวิจัยจึงเป็นหนทางที่มีความสำคัญในการสร้างสังคมฐานความรู้ (KBS: Knowledge-Based Society) เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การแสวงหาแนวทางการพัฒนาการศึกษาจึงน่าจะพัฒนาโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ในลักษณะของเครือข่ายการวิจัย (research network)

เครือข่ายการวิจัย คือการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมกระบวนการแก้ไขปัญหา หรือแสวงหาแนวทางการพัฒนา โดยใช้หลักการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง และใช้กระบวนการวิจัยเป็นกลไกการค้นหาคำตอบ เพื่อให้ได้ข้อสารสนเทศที่นำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ลักษณะของการดำเนินงานของเครือข่ายวิจัยนี้จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้หลักการต่อไปนี้

- การพึ่งพาตนเอง (self-dependence)

- การทำงานแบบเชื่อมโยง (networking) ศักยภาพหรือจุดแข็งขององค์กรต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน
- การทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง (collaboration research) ในรูปแบบที่เท่าเทียมกัน
- การแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น (area-based research)

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะใช้กระบวนการวิจัยเป็นกลไก (mechanism) ในการทำงานในทุกประเด็นที่เป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของแต่ละพื้นที่ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ด้วยพลังของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในพื้นที่ ดังนั้น ลักษณะของการใช้กระบวนการวิจัยในการค้นหาแนวทางการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็น (needs) ของพื้นที่นั้น ๆ และมีลักษณะของการดำเนินงานที่เป็นไปตามสภาพบริบทของพื้นที่นั้น ๆ กลยุทธ์การพัฒนาที่ได้จากการดำเนินงานของเครือข่ายการวิจัยจึงไม่ได้มีรูปแบบเดียว นอกจากนี้ประเด็นคุณภาพศึกษามีหลายประเด็น เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก(พ.ศ. 2544-2548) ของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549 : 10-18) พบว่า สถานศึกษาในภาคใต้ผลการประเมินอยู่ในระดับที่ไม่ได้มาตรฐาน มีถึง ร้อยละ 70 และหากพิจารณาตามสังกัด พบว่า สำหรับสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาที่ผลการประเมินไม่ได้มาตรฐานถึงร้อยละ 66 โดยรวมของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน ร้อยละ 65 เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็กในชนบท และเมื่อวิเคราะห์ผลการประเมินรายมาตรฐานแล้วพบว่า ในด้านผู้เรียน ไม่ได้มาตรฐานในเรื่องความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ในด้านผู้บริหาร ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับ การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น การมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนในด้านของครู พบว่าไม่ได้มาตรฐานในเรื่อง ความเพียงพอของครู ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินดังกล่าว นับได้ว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนที่เครือข่ายการวิจัย โดยเฉพาะเครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรจะร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยเฉพาะจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ให้จัดเป็นวาระแห่งชาติว่าด้วยการ

ปฏิรูปการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 4 ที่ว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ที่ว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ที่ว่า ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ของเครือข่ายย่อยแต่ละเครือข่ายนั้นก็ให้เป็นไปตามความต้องการจำเป็น ตามบริบทของพื้นที่นั้นๆ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยใช้เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ
2. เพื่อนำเสนอนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาแก่รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็น โครงการวิจัยแม่บทของเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่างที่มีหลักการสำคัญคือ การใช้เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ ในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ โดยแบ่งเป็นเครือข่ายวิจัยย่อยอีก 4 เครือข่าย มีสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่เป็นแกนของเครือข่ายย่อยแต่ละเครือข่าย มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นสมาชิกเครือข่ายการดำเนินงานวิจัยของเครือข่ายวิจัย ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อยหลายโครงการที่กำหนดขึ้นตามประเด็นปัญหาหรือความต้องการของพื้นที่ที่มีบริบทต่างกัน โดยใช้เครือข่ายวิจัยเป็นกลไกสำคัญในการร่วมมือกันวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ของเครือข่าย

โครงการวิจัยย่อยของแต่ละเครือข่ายย่อย อาจมีประเด็นปัญหาวิจัยในการยกระดับคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันหรือเหมือนกันขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้ได้ตัวอย่างของต้นแบบกลยุทธ์การพัฒนาที่ครอบคลุมหลายประเด็นและมีความหลากหลาย การดำเนินงานในโครงการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการสร้างเครือข่ายวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจเพื่อกำหนดกลยุทธ์สำหรับแก้ไขปัญหา ระยะที่ 2 เป็นการติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่าย และผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่นำร่อง การดำเนินงานในโครงการวิจัยย่อยจะเป็นอิสระจากกัน ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น แต่รูปแบบการวิจัยหลักที่กำหนดร่วมกัน คือ รูปแบบการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ โดยนัยนี้ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายใต้โครงการวิจัยย่อยแต่ละโครงการจะอยู่ที่กลยุทธ์ของเครือข่ายวิจัยและประสิทธิผลของเครือข่ายวิจัยในการส่งเสริมให้เกิด

การร่วมมือกันวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ซึ่งในเครือข่ายวิจัย ภาคใต้ตอนล่าง มีสถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานในประสานใน
แต่ละพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

- (1) ภาคใต้ตอนล่าง กลุ่ม 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- (2) ภาคใต้ตอนล่าง กลุ่ม 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- (3) ภาคใต้ตอนล่าง กลุ่ม 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- (4) ภาคใต้ตอนล่าง กลุ่ม 4 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดทั้ง
ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรต่างๆที่สนใจในพื้นที่ 6 จังหวัดในภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัด
สงขลา พัทลุง สตูล ยะลา นราธิวาสและปัตตานี แต่ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มนำ
ร่องที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการวิจัยในลักษณะเครือข่ายการวิจัย ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างๆ โดยมีคณบดีคณะ
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นประธานเครือข่าย ทั้งหมด 4 เครือข่าย และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นประธานศูนย์เครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งเครือข่ายย่อย 4
เครือข่าย ประกอบด้วย

1. เครือข่ายย่อยที่ 1 ประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็น
ศูนย์เครือข่าย เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 และ 3 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพัทลุง โรงเรียน
สงขลาวิทยาคม โรงเรียนเทพา โรงเรียนบ้านกะทิง และโรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม
2. เครือข่ายย่อยที่ 2 ประกอบด้วยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เป็นศูนย์เครือข่าย เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสตูล โรงเรียน
หาดใหญ่วิทยาลัย 2 และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยสตูล
3. เครือข่ายย่อยที่ 3 ประกอบด้วยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็น
ศูนย์เครือข่าย เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) และ
โรงเรียนโกตาบารู
4. เครือข่ายย่อยที่ 4 ประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นศูนย์เครือข่าย เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

ปัตตานี เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปัตตานี เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 52 (ชุมชนบ้านตันไพบ) โรงเรียนสังกัด
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต1 จำนวน 12 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านมะนังกาหยี โรงเรียน
เมืองนราธิวาส โรงเรียนบ้านยี่งอ โรงเรียนบ้านนุเกะบากง โรงเรียนบ้านมะรือโบตก โรงเรียนบ้านเงาะ
แก โรงเรียนบ้านยะบะฯ โรงเรียนนุกีตือแร โรงเรียนบ้านเป๊ะบุญ โรงเรียนบ้านยะลุตง โรงเรียน
บ้านคอลลอกาเว และโรงเรียนชุมชนบ้านซากอ

วิธีการกำหนดกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายวิจัย

คณะผู้ดำเนินงาน โครงการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการ
วิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ
กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง มีวิธีการกำหนดกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการวิจัย ดังนี้

1. ดำเนินการจัดประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่ายวิจัย
การศึกษภาคใต้ตอนล่าง และคณะกรรมการเครือข่ายย่อยทั้งหมด
2. สร้างความเข้าใจการดำเนินงานวิจัยในรูปแบบของเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
และเสริมพลังอำนาจ โดยชี้แจงและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยและการยกระดับ
คุณภาพการศึกษาโดยการวิจัยและพัฒนา
3. หาแนวทางการพัฒนารอบความคิดของนวัตกรรมที่จะใช้ในการยกระดับคุณภาพ
การศึกษา รวมทั้งแนวทางการสนับสนุนด้านงบประมาณ
4. เครือข่ายวิจัยย่อยทั้งหมดร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ และกำหนด
ประเด็นปัญหาวิจัยของเครือข่ายหรือของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ปัญหา ทุกเครือข่ายเห็นว่า
ปัญหาเร่งด่วนคือความต้องการที่จะพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านความสามารถในการ
คิด ด้านเนื้อหา และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 และมาตรฐานที่ 6
ที่ สมศ. ประเมินว่าอยู่ในระดับต่ำ
5. สมาชิกเครือข่ายร่วมกันกำหนดแผนและปฏิทินการดำเนินงานวิจัยของเครือข่าย โดย
ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบความคิดของนวัตกรรมที่จะนำมาแก้ปัญหาหรือ
พัฒนาความสามารถในการคิด ตามปัญหาวิจัยที่กำหนด
6. เครือข่ายย่อยนำเสนอกรอบความคิดของนวัตกรรมและกรอบความคิดการวิจัยต่อที่
ประชุมเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง เพื่อการวิพากษ์วิจารณ์และเสนอแนะจากที่ประชุม เพื่อนำไป
เขียนเป็นเค้าโครงการวิจัย
7. เครือข่ายย่อยนำเสนอเค้าโครงวิจัยต่อที่ประชุมเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่างเพื่อการ

วิพากษ์วิจารณ์และเสนอแนะจากที่ประชุม เพื่อการปรับปรุงและวางแผนการวิจัย

โดยได้ดำเนินการโครงการวิจัยทั้งหมด 10 เรื่อง ดังนี้

7.1 เครื่องข่ายย่อยที่ 1 จำนวน 4 เรื่อง คือ

7.1.1 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบ PTS Model (Problem รับทราบปัญหา/ เนื้อหา Thinking ใช้กระบวนการคิด Settle เรียบเรียง สรุปผล หาข้อยุติ)

7.1.2 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนสงขลาวิทยาคม ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎี

7.1.3 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง โดยใช้รูปแบบ ASCEND Model (Analyze Experience วิเคราะห์ ประสบการณ์ผู้เรียน Survey ดำรวจ ตรวจสอบ สืบค้นข้อมูล Conceptualize สร้างความคิดรวบยอด Elaborate พัฒนาต่อยอด สร้างองค์ความรู้ Normalize ใช้ในวิถีชีวิตจนเป็นปกติ Develop พัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น)

7.1.4 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระทิง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ODACP (Orientation , Data collection , Analysis ,Conclusion , Presentation)

7.2 เครื่องข่ายย่อยที่ 2 จำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 และโรงเรียน จุฬารัตนราชวิทยาลัย สตูลเขตพื้นที่การศึกษาสตูล

7.3 เครื่องข่ายย่อยที่ 3 จำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนบ้านโกตาบารู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษายะลาและ โรงเรียนเทศบาล 2 สังกัดเทศบาลนครยะลา

7.4 เครื่องข่ายย่อยที่ 4 จำนวน 4 เรื่อง คือ

7.4.1 เรื่องผลของการสอนซ่อมเสริมด้วยบทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้ หลักการใช้ภาษาประกอบแบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษานราธิวาส เขต 1

7.4.2 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์

7.4.3 เรื่องผลการสอนโดยใช้เทคนิคฉลาดรู้ในการสอนหะดิษ (นิทาน) ที่มีผลต่อผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค “ฉลาดรู้” คือมุ่งมั่นศรัทธา ใฝ่หาความรู้คู่คุณธรรม นำไปใช้อย่างฉลาด ไม่ประมาทหมั่นตรวจสอบพัฒนา

7.4.4 เรื่องผลการใช้ชุดฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านชายแดนภาคใต้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 52 (ชุมชนบ้านตันไผ)

8. แต่ละเครือข่ายย่อยหรือสถานศึกษาดำเนินการวิจัยตามแผน

9. ติดตามผลการดำเนินงาน โครงการวิจัยของเครือข่ายโดยการจัดประชุมเป็นระยะๆ รวมทั้งเผยแพร่เอกสารทางวิชาการเพื่อเสริมศักยภาพการดำเนินการวิจัยให้กับเครือข่าย

10. เรียนรู้ร่วมกันในการรายงานผลการดำเนินงานระหว่างจัดทำโครงการวิจัยและรายงาน / นำเสนอผลการวิจัย ที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถในการคิด

วิธีประเมินความสำเร็จของการสร้างเครือข่าย

การประเมินความสำเร็จของการสร้างเครือข่าย ประเมินในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประเมินความพึงพอใจหรือความมั่นใจในการดำเนินการวิจัยของสมาชิกเครือข่ายหลังจากร่วมดำเนินการวิจัยกับเครือข่ายวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจด้วยแบบสอบถาม และการสังเกตระหว่างการประชุมร่วมปฏิบัติงาน

2. ประเมินผลงานความสำเร็จของเครือข่ายวิจัย โดย พิจารณาจาก

2.1. ความสำเร็จในการดำเนินการวิจัยของสมาชิกเครือข่ายวิจัยโดย พิจารณาจากการดำเนินการวิจัยจนมีรายงานการวิจัย

2.2 ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนวัตกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจร่วมกันคิดและนำไปใช้ในการวิจัย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาตามประเด็นความจำเป็นของพื้นที่โดยใช้เครือข่ายการวิจัย พบว่า เครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วย 4 เครือข่ายย่อย โดย

ปฏิบัติการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งพัฒนาตามสภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษา โดยมีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เป็นที่ปรึกษา และมีเขตพื้นที่การศึกษาเป็นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัย สมาชิกเครือข่ายมีความเห็นว่าการจัดโครงการนี้มีประโยชน์ ทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ และพร้อมที่จะเป็นแกนเครือข่ายวิจัยย่อยในพื้นที่และมีความพอใจในการร่วมงานเครือข่ายในระดับมาก (4.09) และแต่ละเครือข่ายสามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถหรือคุณลักษณะที่ต้องการได้โดยมีผลการวิจัยและรายงานการวิจัยทุกเครือข่ายย่อย การพัฒนาความสามารถในการคิด ผลสัมฤทธิ์ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้วยกลยุทธ์หรือนวัตกรรมของผู้วิจัย ประสบผลสำเร็จโดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

เครือข่ายย่อยที่ 1 ใ้ดำเนินงานวิจัยจำนวน 4 เรื่อง คือ

1. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี

1.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3(ม.1 – ม.3) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.13,83.05 และ 82.87 ตามลำดับ

1.2 ความสามารถทางการคิดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model สูงกว่าก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ชั้นรับทราบปัญหา ชั้นกระบวนการคิด และชั้นสรุปผลซึ่งสอดคล้องกับระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิด ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2 เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนสงขลาวิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี

ผลการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) หลังจากนั้นได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน ทักษะการคิดหลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดสูงกว่าก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดสำหรับนักเรียนมีประสิทธิภาพผลสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้

3. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดวิจารณ์ ถอดคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และวิสัยทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่มีการวิเคราะห์ประสบการณ์ผู้เรียน ดำรวจตรวจสอบ สืบค้นข้อมูล และทำให้เกิดความคิดรวบยอด พัฒนาต่อยอดสร้างองค์ความรู้ และนำไปใช้ในวิถีชีวิตจนเป็นปกติ และการพัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นล้วนเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดและการนำไปใช้ และการสร้างองค์ความรู้

4. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกะทิง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านกะทิง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ODACP

การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกะทิง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2(ป.4 – ป.6) โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ODACP พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ODACP สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประสบความสำเร็จ

เครือข่ายย่อยที่ 2 ใต้งานวิจัยจำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

ผลการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ของนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสังเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนทดสอบวัดทักษะการคิดหลังการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสูงกว่าคะแนน

ทดสอบก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความพึงพอใจของครู โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และครู โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย สตูล ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.45) และความพึงพอใจของนักเรียน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 และ โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย สตูล ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(4.44)

ผลการพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้นจากเดิมอาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่จัดไว้ในชุดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการคิดแต่ละทักษะ และจากการที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจะทำให้มีทักษะในการคิดและพอใจในการทำกิจกรรม

เครือข่ายย่อยที่ 3 ใด้งานวิจัย จำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) จังหวัดยะลา

ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 โรงเรียนบ้านโกตาบารู หลังการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด สูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับโรงเรียนเทศบาล 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการคิดสังเคราะห์ ทักษะ การคิดสร้างสรรค์ และทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนทักษะการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะอื่นๆไม่แตกต่างกัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการคิดแบบต่างๆหลังเรียนและก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน

การที่ผลการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 2 บางชั้นเรียนหรือบาง ทักษะ ไม่มีการพัฒนาขึ้นกว่าเดิม ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ได้ใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการคิดอย่างจริงจังตามแผน

ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของครู โรงเรียนบ้าน โกตาบารู และครู โรงเรียนเทศบาล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.78) และความพึง พอใจของนักเรียน โรงเรียนบ้าน โกตาบารูและ โรงเรียนเทศบาล 2 ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.08)

เครือข่ายย่อยที่ 4 ใด้งานวิจัย จำนวน 4 เรื่อง คือ

1. เรื่องผลของการสอนซ่อมเสริมด้วยบทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา ประกอบแบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยด้วยบทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา ประกอบแบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้ หลักการใช้ภาษา สูงกว่าก่อนการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้รับการเสริมความรู้จากบทเรียนสำเร็จรูปเพิ่มเติมจากที่เรียนปกติ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น

2. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาของนักเรียน โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนเก่ง ได้ช่วยเหลือ นักเรียนอ่อน ทำให้ช่วยเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาของนักเรียนโดยรวมให้สูงขึ้นได้

3. เรื่องผลการสอนโดยใช้เทคนิคฉลาดรู้ในการสอนหะดีษ (นิทาน) ที่มีผลต่อผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิคฉลาดรู้ในการสอนหะดีษ (นิทาน) ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านคุณธรรมการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเทคนิคฉลาดรู้เป็นวิธีการที่ส่งเสริมหรือจัดประสบการณ์ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้อย่างฉลาด ทำให้นักเรียนได้ศึกษา ฝึกวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาหรือความต้องการของตนเองและสังคม มีการทบทวนความรู้ที่จะนำไปใช้แก้ปัญหา และมีความพยายามในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และความสมานฉันท์สูงขึ้น

พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความสมานฉันท์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.41)

4. เรื่องผลการใช้ชุดฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านชายแดนภาคใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 52 (ชุมชนบ้านคั่นไผ่)

ความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนวิชาภาษาไทย สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการเขียน ผ่านกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ครบทั้ง 3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

การนำเสนอนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับเชิงนโยบายแก่รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้อง ทางศูนย์เครือข่ายทางการศึกษา ภาคใต้ตอนล่าง มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาคควรเป็นการพัฒนาทั้งระบบโดยความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องในลักษณะเครือข่าย เพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคควรเริ่มจากการตระหนักในปัญหาของสถานศึกษาเองในพื้นที่นั้น ๆ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ควรเป็นกำลังหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการต่อสถานศึกษาในพื้นที่บริการ และรัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณการทำวิจัยในการพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยลงสู่ระดับสถานศึกษาให้มากขึ้น และสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการลงสู่เครือข่ายระดับจังหวัด สำหรับการพัฒนาคครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

บทเรียนที่เรียนรู้

1. การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในลักษณะเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ ทำให้หน่วยงานที่ไม่มีนักวิจัยหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยสามารถเรียนรู้จากการร่วมปฏิบัติงานวิจัยในเครือข่ายและเกิดความเชื่อมั่นในการทำวิจัย
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกรอบความคิดของนวัตกรรมหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถหรือคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาระหว่างเครือข่ายวิจัยย่อยและสถานศึกษาทำให้ได้เรียนรู้ความเป็นไปได้และประสิทธิผลของกลยุทธ์ต่างๆ เช่น กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิด การเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา และการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

3. การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ทำให้แต่ละหน่วยเรียนรู้การทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการ การดำเนินงานตามแผน การรับผิดชอบงานตามแผน การบริหารเวลา
4. สมาชิกเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กลยุทธ์หรือนวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกันและกัน ในรายละเอียด เช่น
  - แนวทางการพัฒนาฝีมือและสื่อการพัฒนาทักษะการคิด
  - แนวทางพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา
  - แนวทางพัฒนาวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน
  - แนวทางพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

เอกสารอ้างอิง

- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. การบริหารงานเครือข่าย. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550 จาก <http://www.northphc.org/doc/mananet.doc>
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550 จาก <http://www.tambonjunghan.org/index.php?lay>
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2548). โครงการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิตินา เขมมณี และ คณะ (2548). การวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้แบบทั่วทั้งโรงเรียน. (กพร.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา ระหา. การศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน จังหวัดสงขลา. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550 จาก <http://opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno>
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550 จาก <http://isc.ru.ac.th/data/PS0001526.doc>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, สุวิมล ว่องวานิช และ อวยพร เรืองตระกูล. (2546). การประเมินผล การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ และสุขศึกษา. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม

2550 จาก http://www.stou.ac.th/Thai/Grad_Stdy/Downloads/51703/Unit14.doc

ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์. การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550 จาก

<http://erm.buu.ac.th/rs/piyathida43.htm>

สุวิมล ว่องวาณิช และ นางลักขณ์ วิรัชชัย. (2548). การติดตามและประเมินผลการปฏิรูป

การศึกษาของรัฐบาลตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการ

ศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ มหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ทุน

สนับสนุนจากสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2547). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการ

เรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนัก

มาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

และสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2548). แนวทางการสร้างเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา.

เอกสารอัดสำเนา. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (ฉบับประชาชน). กรุงเทพมหานคร:

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.

อารีย์วรรณ อ่วมธานี. การเสริมสร้างพลังอำนาจในระบบบริการพยาบาล. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550

จาก http://www.stou.ac.th/THai/Grad_Stdy/Downloads/51703/Unit14.doc

College of William and Mary, School of Education. (2005). **Partnership for**

improved leading and learning in rural schools (PILLRS). Retrieved

7th May 2005, from <http://www.wm.edu/education/sli/PILLRS/2002->

[3%20PILLRS%Report.pdf](http://www.wm.edu/education/sli/PILLRS/2002-3%20PILLRS%Report.pdf).

Miller, S. & Stevenson, B. (1999). **The Collaborative Research Network Process.**

Retrieved 6th May 2005, from <http://www.gse.buffalo.edu/org/crn/detail.html>

Millwater, J. & Yarrow, A. (2001). **School and university partnership: Professional**

development schools. ATEA Conference-Teacher Education. Melbourne.

Retrieve 7th May 2005, from <http://www/atea.schools.net.au/papers/millwater.pdf>.

The Evolution of the Scholar-Practitioner Model. (2005). Retrieved 6th May 2005, from <http://www.tc.unl.edu/dean.scholarPractitioner/evolutSP.html>.

Whitson, B. (2005). **School of education to partner with rural school divisions.**
Retrieved 6th May 2005, from <http://www.wm.edu/news/?d=4223>.